

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΘΡΗΣΚΕΙΑ

Πρωτοπρ. Κυριακού Τσουρού
Γραμματέως τῆς Σ.Ε. ἐπί τῶν αἱρέσεων

1. Τό γραφεῖο τοῦ Ἐφημερίου στήν Ἐνορία ἐπισκέπτεται συχνά πλέον τό πρόβλημα τῶν νεοφανῶν αἱρέσεων καί τῆς παραθρησκείας. Γονεῖς θυμάτων καί σπανιώτερα θύματα τῶν αἱρέσεων ζητοῦν ἀπό τόν ποιμένα τῆς Ἐκκλησίας πληροφορίες, διαφώτιση, βοήθεια ἢ καί διάλογο. Ἐνδεχομένως ὁ ἱερεὺς βρίσκεται μπροστά καί σέ περιπτώσεις γάμων ἢ βαπτίσεων ἢ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν στίς ὁποῖες συμμετέχουν καί μάλιστα μερικές φορές ὡς ἀνάδοχοι ἢ παράνυμφοι μέλη ἢ ἀκόμη καί ἐκπρόσωποι ἢ ἀρχηγοί παραθρησκευτικῶν ὁμάδων. Δέν εἶναι λίγες οἱ Ἐνορίες, κυρίως τῶν μεγαλουπόλεων, πού «φιλοξενοῦν» στά ὄριά τους ἔδρες ἢ καί «εὐκτηρίους οἴκους» διαφόρων αἱρέσεων ἢ παραθρησκευτικῶν ὁμάδων.

Βεβαίως, εἶναι ὑπερπολλαπλάσιος ὁ ἀριθμός τῶν περιστατικῶν πού ἀπευθύνονται στούς ἀρμόδιους φορεῖς τῆς Ἐκκλησίας καί εἰδικά στό γραφεῖο τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπί τῶν αἱρέσεων, τό ὁποῖο κατακλύζεται καθημερινῶς μέ πληθώρα περιπτώσεων, προσπαθώντας πάντοτε νά ἀνταπεξέλθει θετικῶς. Ἀρκετές περιπτώσεις ἀπευθύνονται καί στή συνεργαζομένη μέ τήν Ἐκκλησία Πανελλήνια Ἐνωση Γονέων γιά τήν Προστασία τῆς Οἰκογενείας καί τοῦ Ἀτόμου.

2. Ἐξ ἄλλου, γίνονται ὀσημέραι πιεστικότερες οἱ συστάσεις ἢ καί οἱ ἀπαιτήσεις, θά ἔλεγα, τῶν πιστῶν γιά τήν παρουσία μας σέ διάφορες ἐκπομπές σέ κανάλια καί ραδιοφωνικούς σταθμούς, ἐκπομπές πού συνήθως ὀργανώνονται ἀπό δημοσιογράφους μέ τή συμμετοχή ἐκπροσώπων τῶν αἱρέσεων ἢ δῆθεν εἰδικῶν, οἱ ὁποῖες ἔχουν συνήθως σκοπό, ὄχι τήν οὐσιαστική ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος ἢ ἔστω τήν ἀντικειμενική ἐνημέρωση τοῦ κοινοῦ, ἀλλά τήν αὐξηση τῆς ἀκροαματικότητας τοῦ σταθμοῦ. Δέν γενικοποιοῦμε, βεβαίως, τή διαπίστωση αὐτή, ὅμως, δυστυχῶς, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τήν ἐπισημάνουμε μιά καί σέ πολλές περιπτώσεις συμμετοχῆς μας σέ τέτοιες ἐκπομπές διαπιστώσαμε μετά βεβαιότητας αὐτό τό στόχο.

Στίς συστάσεις καί πιέσεις αὐτές τοῦ Πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας πρός τή Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπαναλαμβάνεται στερεότυπα τό ἐρώτημα: «γιατί ἡ Ἐκκλησία δέν βγαίνει στά κανάλια σέ διάλογο μέ τίς ὁμάδες αὐτές»; Ἐνίστε μάλιστα προβάλλεται τό παράδειγμα ἀπολογητῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι, ὡς λέγουν, εὐρέθησαν συχνά σέ διάλογο μέ ἐκπροσώπους τῶν αἱρέσεων.

Ασφαλῶς, σ' αὐτό τό αἴτημα διαφαίνεται ἡ ἀγωνία τῶν πιστῶν γιά τήν ἐπικρατοῦσα κατάσταση καί τόν κίνδυνο διαβρώσεως τοῦ Ὁρθοδόξου φρονήματος. Ὅμως, διαπιστώνεται συγχρόνως, ἀφ' ἑνός μὲν, ἡ ἔλλειψη διακρίσεως τῶν καιρῶν καί τῶν συνθηκῶν καί, ἀφ' ἑτέρου, ἡ ἀγνοια τῶν προβλημάτων τά ὁποῖα δημιουργοῦνται καί τῶν κινδύνων τούς ὁποίους ἐγκυμονεῖ ἓνα τέτοιο ἐπιχείρημα συμμετοχῆς μας σέ παρόμοιες ἐκπομπές. Ἔτσι, προκύπτει τό θέμα τῆς δυνατότητας καί τοῦ πλαισίου ἑνός ποιμαντικοῦ διαλόγου μέ τίς νεοφανεῖς αἰρέσεις καί τήν παραθρησκεία, ὡς ἑνός τρόπου ἀντιμετωπίσεως τοῦ συγχρόνου προβλήματος.

3. Προτοῦ ὅμως προχωρήσουμε, ἐν εἴδει εἰσαγωγικῆς ἐνημερώσεως, πρέπει νά ποῦμε ὅτι τό αἴτημα ἑνός διαλόγου μεταξύ τῶν θρησκείων ἢ τῶν νεοφανῶν ομάδων ἀνάγει τίς ἀρχές του στό ἔτος 1893, ὅταν, μέ πρωτοβουλία τῆς λεγομένης «Νέας Ἐκκλησίας» ἢ «Ἐκκλησίας τῆς Νέας Ἱερουσαλήμ», συνεκλήθη στό Σικάγο τό λεγόμενο «Πρῶτο Κοινοβούλιο τῶν Θρησκειῶν τοῦ Κόσμου». Βασικοί φορεῖς του ἦσαν τέσσερις ὁργανώσεις: «Ὁ Παγκόσμιος Σύνδεσμος γιά Θρησκευτική Ἐλευθερία» (International Association for Religious Freedom - ARF), «Ὁ Παγκόσμιος Σύνδεσμος τῶν Θρησκειῶν» (World Congress of Faiths - WCF), «Ὁ Ναός τῆς Κατανόησης» (Temple of Understanding) καί «Τό Παγκόσμιο Συνέδριο τῶν Θρησκειῶν γιά τήν Εἰρήνη» (World Conference on Religion and Peace - WCRP).

Σ' αὐτό τό «Κοινοβούλιο», τό ὁποῖο μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ ὡς ἡ «ἀφετηρία τῆς "ἱεραποστολικῆς" ἐκστρατείας τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ - ουδισμοῦ γιά τήν πνευματική ἀλωση τῆς Δύσεως», συμμετεῖχαν, μεταξύ τῶν ἄλλων καί οἱ Anagarika Dharmapala (ἰδρυτής βουδιστικῆς ἐταιρείας) καί ὁ Σουάμι Vivekananda (Ραμακρίσνα), οἱ ὁποῖοι καί ἐδραστηριοποιήθηκαν στή συνέχεια στίς ΗΠΑ καί ἴδρυσαν πληθώρα ἰνδουϊστικῶν καί βουδιστικῶν ὁργανώσεων¹.

Εἶναι γνωστός ὁ νεοεποχίτικος χαρακτήρας τῶν συντελεστῶν τοῦ «Κοινοβουλίου» αὐτοῦ, τοῦ 1893, ὅπως ἐπίσης εἶναι γνωστοί οἱ λόγοι τοῦ Σουάμι Βιβεκανάντα πρὸς τούς φοιτητές τοῦ Μαντράς τῶν Ἰνδιῶν, ὅτι: «Αὐτό εἶναι τό μεγάλο ἰδανικό πού βρίσκεται μπροστά μας, καί ὁ καθένας πρέπει γι' αὐτό νά ὀπλισθεῖ - Ἡ ἀλωση τοῦ κόσμου ἀπό τήν Ἰνδία - τίποτε τό λιγότερο ἀπό αὐτό, καί ὅλοι ἐμεῖς πρέπει νά ὀπλισθοῦμε καί νά τεντώσουμε γι' αὐτό τό σκοπό κάθε νεῦρο...Σήκω Ἰνδία καί κυρίευσε τόν κόσμο μέ τήν πνευματικότητά σου...»².

Ἀκολούθησε, μετά ἀπό ἑκατό ἔτη, τό «Β' Κοινοβούλιο τῶν Θρησκειῶν τοῦ Κόσμου» καί πάλι στό Σικάγο (28.8 - 5.9.1993). Στούς χορηγούς του ἐντάσσονται, μεταξύ τῶν ἄλλων, καί οἱ ἀποκρυφιστικῆς ὁργανώσεις Brahma Kumaris, Hindu Temple, Μπαχάϊ, Θεοσοφική Ἐταιρεία καί Συνομοσπονδία Ζωροαστρικῶν Ὁργανώσεων, συμμετεῖχε δέ καί ὁ Sri Chinmoy, ὁ ὁποῖος

¹Βλ. περισσότερα: Αντ. Ἀλεβιζοπούλου, *Ἀντιμετώπιση τῶν αἰρέσεων, Προβληματική καί στρατηγική*, Ἀθήνα 1996, σελ. 179 κέξ.

² Παρά π. Αντ. Ἀλεβιζοπούλου, αὐτόθι, σελ.181.

ισχυρίζεται ότι είναι ενσάρκωση του Θεού. Τό παράξενο είναι ότι σ' αυτό τό «Κοινοβούλιο» συμμετείχαν καί παράγοντες του Χριστιανικού κόσμου. (Απεφεύχθη ευτυχώς ή συμμετοχή Ὁρθόδοξου ἐπισκόπου).

Τό «Κοινοβούλιο» αυτό αναφέρει μεταξύ τῶν σκοπῶν του «νά δοθεῖ ἡ δυνατότητα στίς διάφορες θρησκείες νά γιορτάσουν τή διαφορότητά τους σέ πνεῦμα ἀρμονίας καί κατανοήσεως...μέ λατρευτικές ἐκδηλώσεις, διαλογιστικές ἐνορατικές τελετές, διαλογισμό, ἀγρυπνίες, θεωρία...». Ἐπίσης διακηρύττει ὅτι μέ τόν διαθρησκευτικό διάλογο, ὅπως βεβαίως αυτό τόν ἐννοεῖ, (δηλαδή μέ στόχο τήν ὑπέρβαση τῶν θρησκευτικῶν διαφορῶν καί ἄρα τήν ἀναίρεση τῶν ἐπί μέρους θρησκειῶν, μέ καθαρά συγκρητιστικό χαρακτήρα) θά ἀποκτηθεῖ ἡ ἐμπειρία «τῶν ὠδινῶν τοῦ τοκετοῦ μιᾶς νέας ἐποχῆς» καί ὅτι θά ἐπιτευχθεῖ ἡ «σύνδεση τῶν πιστῶν, πού θά ὀδηγήσει τήν ἀνθρωπότητα καί τή γῆ μας στή νέα ἐποχή τῆς συμφιλίωσης καί τῆς ἐλπίδος». Ὅπως συμπεραίνει ὁ μακαριστός π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος: «Ὅλα αὐτά ἀποδεικνύουν πώς ἡ ὄλη προσπάθεια ἀποβλέπει στή διάβρωση ὄλων τῶν θρησκειῶν καί στήν ἐπιβολή τοῦ «δόματος» τῆς θρησκείας τῆς "Νέας Ἐποχῆς", ὅτι αὐτή συνιστᾷ ὑπέρβαση ὄλων τῶν πίστεων καί τῶν λατρειῶν καί ἀνταποκρίνεται ἀπόλυτα στό ἀνώτερο ἐξελικτικό ἐπίπεδο τῆς "Νέας Ἐποχῆς"»³.

Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δέν μπορεῖ νά ἀποδεχθεῖ ἕνα τέτοιο διάλογο, ὁ ὁποῖος ἔχει στόχο του τόν «έορτασμό τῆς διαφορότητος», θέτοντας ὑπό ἀμφισβήτηση ἢ συζήτηση τό μοναδικό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τό ἐν τῷ Θεῷ Αὐτοῦ Πρόσωπῳ πλήρωμα τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως.

Ἀσφαλῶς, ὅπως παρατηρεῖ ὁ π. Ἀντώνιος, «ὑπάρχουν περιπτώσεις πού ἕνας διάλογος εἶναι ἀπαραίτητος, ἐπί παραδείγματι γιά πρακτικά θέματα, ὅταν οἱ χριστιανοί ζοῦν σέ θρησκευτικά πολυμορφικές κοινωνίες, τέτοια ζητήματα ἀναφέρονται στήν εἰρηνική συμβίωση, στήν κοινή εὐθύνη γιά τή συντήρηση τοῦ κόσμου, γιά τήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος κ.ο.κ.»⁴.

Πιθανῶς, ἕνας τέτοιος διάλογος εἶναι ἐνδεχόμενο νά ὀδηγήσει καί σέ θέματα πού ἔχουν σχέση μέ τήν περί ἀνθρώπου καί κόσμου ἀντίληψη καί ἄρα πού ἄπτονται θεολογικῶν θέσεων. Ὅμως σ' αὐτές τίς περιπτώσεις, πού ὁ διάλογος εἶναι μά ἀναγκαιότητα, καθαρό καί καθοδηγητικό πρότυπο γιά τόν Ὁρθόδοξο χριστιανό ἀποτελεῖ τό παράδειγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καί τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, οἱ ὁποῖοι χρησιμοποιοῦσαν τόν ποιμαντικό διάλογο μέ ἱεραποστολικό σκοπό γιά τή μετάδοση τῆς πίστεως καί τοῦ μηνύματος τῆς σωτηρίας ἐν Χριστῷ. Ἔτσι, καί μέσα σ' ἕνα τέτοιο ἐνδεχόμενο διαθρησκευτικό διάλογο, στά πλαίσια τοῦ ὁποῖου εἶναι ἀδύνατη κάθε θεολογική συζήτηση, μεταφέρεται τό μήνυμα τῆς Ἐκκλησίας καθαρό καί ἀσυμβίβαστο γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου.

³ αὐτόθι σελ. 184.

⁴ αὐτόθι σελ. 185

4. Ἄς ἔλθουμε τώρα στό κεντρικό ἐρώτημα τοῦ προβληματισμοῦ μας: Εἶναι δυνατός ὁ διάλογος μέ τήν παραθρησκεία; Καί πιό συγκεκριμένα: Εἶναι δυνατός ἕνας ποιμαντικός διάλογος σέ ἐπίπεδο Ἐνορίας ἢ Μητροπόλεως ἢ καί Ἱεραῶν Συνόδου μέ τήν παραθρησκεία;

Προτοῦ ἐπιχειρήσουμε μιά προσεκτική διατύπωση τῆς γνώμης μας γιά τό πρόβλημα αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά κάνουμε μιά πολύ σημαντική, ἐπισημάνση:

Μιλώντας γιά διάλογο μέ τήν παραθρησκεία δέν ἐννοοῦμε ἀσφαλῶς οὔτε ἀποκλείουμε τόν ποιμαντικό διάλογο μέ ἕνα θῦμα τῆς παραθρησκείας ἢ τήν οἰκογένειά του. Αὐτό θά ἦταν ἄρνηση τῆς ἴδιας τῆς ἀποστολῆς μας. «*Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐάν γένηται τινι ἀνθρώπῳ ἑκατόν πρόβατα καί πλανηθῇ ἐν ἓξ αὐτῶν, οὐχί ἀφείς τά ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπί τά ὄρη, πορευθεῖς ζητεῖ τό πλανώμενον...οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων*» (Ματθ. ιη΄ 12). Ἐξ ἄλλου «*ὁ Σατανᾶς ὁ πλανῶν τήν οἰκουμένην*» (Ἀποκ. ιβ΄ 9) «*ὡς λέων ὠρνώμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίη*» (Α΄ Πέτρ. ε΄ 9). Ἕνας τέτοιος διάλογος εἶναι ἐπιβεβλημένος, ἀρκεῖ ὁ ποιμένας νά εἶναι σέ θέση νά τόν διεξαγάγει σωστά. Ἄρνηση ἑνός τέτοιου διαλόγου θά τήν παραλληλίζαμε μέ τήν ἄρνηση τοῦ γιατροῦ νά θεραπεύσει τόν ἀσθενῆ, ἔστω καί σέ στάδιο «*πρώτων βοηθειῶν*». Γι' αὐτό ὅμως τό καίριο ἔργο τοῦ ποιμένα δέν μποροῦμε νά ἐπεκταθοῦμε ἐδῶ περισσότερο⁵.

Τό ἐρώτημα λοιπόν πού τίθεται εἶναι ἂν εἶναι δυνατός ἕνας διάλογος μέ τήν ἴδια τήν ὀργανωμένη παραθρησκεία καί τούς ἐκπροσώπους της.

Σπεύδω νά σημειώσω ἐξ ἀρχῆς χωρίς ἐπιφυλάξεις, ὅτι ὁ διάλογος μέ τήν ὀργανωμένη παραθρησκεία δέν εἶναι δυνατός, ἀντιθέτως εἶναι καί ἐπικίνδυνος. Εἶναι ἀνεκτός μόνο ἐπιλεκτικά σέ ἔκτακτες περιπτώσεις καί ὅταν ὑποχρεωθοῦμε σ' αὐτόν ἀναγκαστικά. Καί τότε πάλι, αὐτό πρέπει νά γίνεται μόνο ἀπό καλά καταρτισμένα πρόσωπα, μέ βαθειά γνώση τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως καί ἀντικειμενική ἐνημέρωση ἐπί τῶν θέσεων τῶν πολυποίκιλων καί πολυάνυμων παραθρησκευτικῶν ομάδων, μέ προσευχή καί μεγάλη προσοχή, χωρίς ἔπαρση καί ἐπιδεικτικό πνεῦμα ἢ μισαλλοδοξία, μέ βήματα σωφροσύνης, ὡς ἐπί παγίδων βαδίζοντες, «*ἔτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντί τῶ ἀιτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος μετὰ πραῦτητος καί φόβου*» (Α΄ Πέτρ. γ΄ 15).

Στή συνέχεια θά προσπαθήσουμε νά ἀναπτύξουμε ἐν συντομία καί νά δικαιολογήσουμε τή θέση μας αὐτή.

α) Πρωτίστως, πρέπει νά ἔχουμε ὑπ' ὄψη ὅτι οἱ περισσότερες παραθρησκευτικές ομάδες τῆς «*Νέας Ἐποχῆς*» ἐπιζητοῦν ἐπιμόνως τόν διάλογο. Καί τοῦτο διότι διά τοῦ τρόπου αὐτοῦ νομίζουν ὅτι ἐπιτυγχάνουν διά τῆς πλαγίας ὁδοῦ τήν ἀναγνώρισή τους, καθ' ὅσον ὁμιλοῦν ἴσοι πρὸς ἴσους.

⁵ Γιά περισσότερα τό ἐξαιρετο σχετικό βιβλίο τοῦ π. Αντ. Αλεβιζοπούλου *Ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων, Προβληματική καί στρατηγική*, ἔ.ἀ.

Ἄλλωστε βοηθοῦνται πρὸς τοῦτο καὶ ἀπὸ πολλοὺς δημοσιογράφους οἱ ὁποῖοι, ἐν ὀνόματι δῆθεν τῆς ἀντικειμενικότητας, τοὺς προκαλοῦν σέ ἐκπομπές γιὰ νὰ ἀκουστεῖ καὶ «ἡ ἄλλη πλευρά». Ἔτσι ἐπιτυγχάνουν οἱ ὁμάδες αὐτές τὴ δημόσια προβολή τους καὶ ἐνίοτε καὶ τὴ θετικὴ ἀξιολόγησή τους.

β) Οἱ διάφορες νεοφανεῖς παραθρησκευτικὲς ὁμάδες δὲν διστάζουν νὰ χρησιμοποιοῦν προσωπεῖα, διπλὴ γλῶσσα καὶ ἀνέντιμους τρόπους δραστηριότητας. Ἔτσι ἐξαπατοῦν τοὺς καλοπροαίρετους καὶ ἀνύποπτους πολίτες καὶ γίνονται ἰδιαίτερα ἐπικίνδυνες γιὰ τὸ κοινωνικὸ σύνολο, τὴν οἰκογένεια καὶ τὸ ἄτομο. Εἶναι σύνηθες φαινόμενο νὰ παρουσιάζονται ὡς σωματεῖα - ὁμάδες κοινωνικῆς προσφορᾶς (π.χ. Σαηεντολογία, Νέα Ἀκρόπολις, Χάρε Κρίσνα, Ἀρμονικὴ Ζωὴ κ.ἄ). Προκειμένου νὰ δημιουργήσουν εὐκαιρίες ἐπαφῆς καὶ διαλόγου πραγματοποιοῦν εἰδικές ἐκδηλώσεις ἢ συνέδρια σέ πλατεῖες ἢ σέ ἄλλους δημόσιους χώρους, στίς ὁποῖες μιλοῦν συχνά γιὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα ἢ ἀναπτύσσουν πρωτοβουλίες γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση κοινωνικῶν προβλημάτων (π.χ. γιὰ τὰ ναρκωτικά).

Ὁ F. W. Haack, γνωστός Γερμανὸς Λουθηρανὸς ἐμπειρογνώμωνας ἐπὶ τῶν αἰρέσεων, ὑπογραμμίζει χαρακτηριστικά: «Εἶναι ἀνόητο νὰ κάνουμε διάλογο ὅταν δὲν γνωρίζουμε τὸν ἄλλο, ὅταν μὲ παιδικὴ ἀφέλεια ἐξομοιώνουμε τὸν ἄλλο μὲ τὸν ἑαυτὸ μας χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζουμε. Εἶναι ἀνοησία νὰ πιστεύει κανεὶς ὅτι ὁ ἄλλος ἔχει τοὺς ἴδιους σκοπούς, τίς ἴδιες κατηγορίες σκέψης καὶ ἐννοεῖ τὰ ἴδια πράγματα, ὅταν χρησιμοποιεῖ τίς ἴδιες λέξεις. Διάλογος εἶναι δυνατὸς καὶ ἀναγκαῖος μόνο ὅταν ὑπάρχει διαλεγόμενος. Διαφορετικὰ γίνεται κανεὶς ἀντίπαλος ἢ ἀντικείμενο προσηλυτισμοῦ»⁶.

γ) Ἡ ἐμφάνιση Ὁρθόδοξων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν θεολόγων σέ διαύλους ἢ ἄλλες συζητήσεις μαζί μὲ ἐκπροσώπους παραθρησκευτικῶν ὁμάδων ἐνέχει ἀκόμη τὸν κίνδυνο τῆς προκλήσεως σύγχυσης στοὺς Ὁρθόδοξους πιστοὺς μὲ συνέπεια τὴν ἐξαπάτησή τους κατὰ τὴν προσηλυτιστικὴ διαδικασία ἀπὸ προπαγανδιστές τῶν ὁμάδων αὐτῶν.

Δεδομένου μάλιστα ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀρέσκεται στή «σύνθεση» καὶ στήν ἀνεκτικὴ συμπεριφορᾶ⁷, εἶναι πολὺ εὐκόλο νὰ δημιουργηθεῖ τέτοια σύγχυση μεταξύ τῶν Ὁρθόδοξων, ὥστε νὰ παρατηρεῖται ὄχι σπάνια τὸ φαινόμενο Ὁρθόδοξος χριστιανὸς νὰ ἐκκλησιάζεται καὶ νὰ μεταλαμβάνει τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ συγχρόνως νὰ μετέχει σέ μυσεῖς καὶ τεχνικὲς γκουρουϊστικῶν ὁμάδων. Ἡ νὰ πιστεύει ἄλλοπρόσαλλα, ὅπως τοῦ λένε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπῆρξε μὲν καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ «ἀβατάρ» τῆς «ἐποχῆς τῶν Ἰχθύων», ὅμως σήμερα ὁ ζῶν διδάσκαλος καὶ ἀβατάρ - Χριστὸς τῆς Νέας Ἐποχῆς (Σάϊ Μπάμπα ἢ Μούν κ.ἄ.) βρίσκεται σέ ἀνώτερο πνευματικὸ ἐπίπεδο καὶ ἄρα ἡ δδασκαλία του δὲν εἶναι ἀντίθη μὲ ἐκείνη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι μάλιστα ἀνώτερη καὶ

⁶ παρὰ Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, αὐτόθι, σελ. 199.

⁷ J. Aagaard, παρὰ Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, αὐτόθι, σελ. 189.

τελειότερη. Τά επόμενα βήματα είναι ή προσχώρησή του στη σέκτα, ή πλήρης ταύτισή του με αυτήν και ή απόρριψη τής Ὁρθόδοξου Πίστεως.

δ) Σέ πολλές τηλεοπτικές εμφανίσεις προσκαλούνται ένας Ὁρθόδοξος και περισσότεροι εκπρσωποι παραθρησκευτικῶν ομάδων. Αποτέλεσμα είναι νά διεξάγεται ἕας πολυμέτωπος και ἄνισος ἀγώνας ἐνάντια σέ ποικίλες ἐπιθέσεις και ἐπιβουλές, μέ ποικιλία θεμάτων, συνήθως ἀσυμβίβαστων μεταξύ τους πρός δημιουργία ἐντυπώσεων. Ἀντιθέτως, οἱ ἐπιτιθέμενοι συγκροτοῦν συνήθως ἐνιαῖο μέτωπο κατά τής Ὁρθόδοξης πλευρᾶς, μέ τήν ποικιλία δέ τῶν θεμάτων και τῶν παρεκκλίσεων κατά τή συζήτηση τό τελικό ἀποτέλεσμα είναι μιά ἐλλιπής και ἄρα ἐπικίνδυνη συζήτηση ἐπί ἐκάστου θέματος και ή δημιουργία ἐσφαλμένων ἐντυπώσεων και σύγχυσης στους τηλεθεατές. Τό κλίμα αὐτό ὑποστηρίζεται και ἀπό μερικούς δημοσιογράφους, οἱ ὁποῖοι μέ τόν τρόπο αὐτό στοχεύουν στήν αὐξηση τής ἀκροαματικότητας, προκαλώντας τήν περιέργεια τοῦ κοινοῦ.

ε) Σέ δύσκολες στιγμές, ὅταν ὁ αἰρετικός συζητητής αἰσθάνεται πιεζόμενος και ἐκτιθέμενος, δέν διστάζει νά ἐξαπολύει συκοφαντικές ἐκφράσεις κατά τής Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ἢ συγκεκριμένων ἐκπροσώπων τής ἢ και τοῦ συμμετέχοντος Ὁρθόδοξου συνομιλητοῦ του. Ἀκόμη, νά ρίπτει λάσπη, νά εἰρωνεύεται ἢ νά ἐπιδιώκει νά ἐνσπείρει στους τηλεθεατές - ἀκροατές τήν ἀμφισβήτηση ἢ τόν κλωνισμό τους στήν Ὁρθόδοξη πίστη μέ ἀλλοιώσεις, ἀνακρίβειες ἢ τή μεταφορά ἐλλιπῶν και διαστρεβλωμένων πληροφοριῶν.

στ) Δέν λείπουν οἱ περιπτώσεις κατά τίς ὁποῖες ὁ ὁπαδός τής παραθρησκευτικῆς ομάδας ἢ τής αἵρεσης ἐπιδιώκει νά ἐμπλέξει και παγιδεύσει τόν Ὁρθόδοξο συνομιλητή του σέ ἐκφράσεις και χαρακτηρισμούς πού μποροῦν νά στοιχειοθετήσουν ποινικά ἀδικήματα (π.χ. συκοφαντική δυσφήμιση, ἐξύβριση, ζημία κ.ἄ.) ὥστε νά τόν ἀπειλήσει στή συνέχεια μέ μηνύσεις και ἀγωγές ἢ και νά τόν ὀδηγήσει σέ δικαστικές περιπέτειες. Στήν περίπτωση αὐτή ἐπιδιώκεται, ὄχι μόνον ή καταρράκωση τοῦ κύρους τής Ἐκκλησίας, ἀλλά και ὁ ἐκφοβισμός ὅσων ὀμιλοῦν και ἀσχολοῦνται μέ τή δραστηριότητα τῶν ομάδων αὐτῶν ἢ ἢ πρόκληση βλάβης ἢ ζημίας σ' αὐτούς, ὥστε νά ἀφεθοῦν ἀνενόχλητες οἱ αἱρέσεις και οἱ παραθρησκευτικές ομάδες στό διαβρωτικό ἔργο τους.

ζ) Τελικός στόχος τῶν ἐκπροσώπων τῶν δαφόρων παραθρησκευτικῶν συζητητῶν είναι ή ἀλίευση ὁπαδῶν και ή διαφήμιση τῶν δῆθεν «ἐπιστημονικῶν» ἢ «λογικῶν» ἢ «θαυματουργικῶν και ὑπερφυσικῶν» δοξασιῶν και ἱκανοτήτων τους, ἐπιδιώκοντας νά προκαλέσουν τήν περιέργεια και τήν ἐπιθυμία νά δοκιμάσει ὁ τηλεθεατής τό «κάτι ἄλλο», μιά και αὐτό δέν είναι, ὅπως διακηρύττουν, παρά μιά ἐναλλακτική ἢ παρόμοια ἢ και καμμιά φορά καλύτερη προσφορά λύσης και ἐλπίδας μέ ἐκείνη πού προσφέρει μέχρι σήμερα ὁ Χριστός τής παλαιᾶς «ἐποχῆς τῶν Ἰχθύων», βεβαίως μέ ὄχι εὐκαταφρόνητο ἀντίτιμο. Ἔτσι, οἱ ξωχριστιανικές τάσεις και κοσμοθεωρίες παρουσιάζονται ὡς μιά «συνταγή σωτηρίας» ἐκτός τοῦ Ἰησοῦ

Χριστοῦ, παρόμοια, ισότιμη, ανάλογη ἢ καί τελειότερη ἐκείνης πού προσφέρει ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Καί ὁμως, οὐδεμία σχέση, σύγκριση ἢ ταύτιση μπορεῖ νά ὑπάρχει μεταξύ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τοῦ «εὐαγγελίου» τῆς «Νέας Ἐποχῆς τοῦ Ὑδροχόου». Δέν ὑπάρχει κανένα κοινό σημεῖο στήν περί Θεοῦ, κόσμου καί ἀνθρώπου πίστη καί διδασκαλία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καί τῆς «Νέας Ἐποχῆς». Ἡ ὄντολογική διαφορά μεταξύ κτιστοῦ καί ἀκτίστου εἶναι ξένη γιά τή «Νέα Ἐποχή», ὅπου τά πάντα εἶναι «θεός» («Ἐν Ὁλον, Ἐν τό Πᾶν») καί ἄρα ὁ ἀνθρώπος, ὡς κατ' οὐσίαν θεός, ὀφείλει νά ὀδηγηθεῖ διά τῆς γνώσεως καί ὄχι διά τῆς πίστεως ἀπλῶς στή διαπίστωση, στήν ἀνακάλυψη καί τήν αὐτοσυνειδησία τῆς ἴδιας τῆς θεότητάς του (τῆς θεϊκῆς ιδιότητάς του) ὡς «παγκόσμιας συνειδητότητας», φθάνοντας στήν αὐτοσωτηρία μέ τήν «διεύρυνση τῆς συνειδήσεώς του».

Ὑπ' αὐτές τίς προϋποθέσεις εἶναι ἡλίου φαεινότερον ὅτι ἀποτελεῖ μεγάλο κίνδυνο νά ἐκτίθεται κάποιος σέ ἓνα δημόσιο διάλογο μέ τήν ὀργανωμένη παραθρησκεία καί μάλιστα μερικές φορές ὑπό τή χειραγώγηση καί τό προκατασκευασμένο συμπερασματικό ἀποτέλεσμα ἑνός δημοσιογράφου ἄσχετου μέ τά θέματα καί χωρίς διάθεση νά βοηθήσει τούς ἀκροατές στήν ὑπερνίκηση τῶν προβληματισμῶν τους, ἄν ὄχι ὡς πρός τή μοναδικότητα τῆς ἐν Χριστῷ Ἀληθείας, τουλάχιστον ὡς πρός τήν ἐπικινδυνότητα τῶν παραθρησκευτικῶν δοξασιῶν καί τεχνασμάτων.

Εἶναι λοιπόν βέβαιο ὅτι ἓνας δημόσιος διάλογος μέ τήν ὀργανωμένη παραθρησκεία εἶναι ὄχι μόνο ἀνώφελος, δεδομένου ὅτι οἱ ἐκπρόσωποί της στίς εὐκαιρίες πού τούς δίδονται γι' αὐτό οὔτε ἴχνος καλῆς πρόθεσης δέν διαθέτουν γιά νά προβληματισθοῦν, ἀλλά εἶναι καί ἐπικίνδυνος. Τί διάλογος ἄλλωστε νά γίνει καί μάλιστα ἀπό ἓναν ποιμένα, κήρυκα τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μέ ἓναν ὀπαδό τοῦ Μούν ἢ τοῦ Σάϊ Μπάμπα ἢ τοῦ Μαχαράτζι, ὅταν οἱ ἴδιοι οἱ ἀρχηγοί τους ἀνακηρύσσουν τούς ἑαυτούς τους σέ «χριστούς» τῆς «Νέας Ἐποχῆς» (τό ἴδιο βέβαια ἰσχύει καί γιά τούς Χιλιαστές ἢ τούς Πεντηκοστιανούς).

Εἶναι ἰδιαίτερος δυσχερές καί ἀνώφελο νά συνομιλεῖ κάποιος δημοσίως μέ ἓναν ὀπαδό ἑνός σύγχρονου ζωντανοῦ «Χριστοῦ», ὁ ὁποῖος ἐπιδιώκει, ὡς «ἀντίχριστος», νά οἰκειοποιηθεῖ τίς ιδιότητες καί τίς ἐξουσίες τῆς πρώτης καί δευτέρας Παρουσίας τοῦ Μόνου καί Ἀληθινοῦ Μεσσίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Δέν πρέπει ἀκόμη νά παραλείψουμε νά ἐπισημάνουμε τόν προβληματισμό πού προκύπτει ἀπό ἓνα δημόσιο διάλογο μέ τίς νεοφανεῖς ὀμάδες τοῦ νεοπαγανισμοῦ, οἱ ὁποῖες χαρακτηρίζονται γιά τή σκληρότητα τῶν προθέσεών τους καί τήν ἐμπαθῆ συμπεριφρά τους πρός τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας. Ἡ Ἐκκλησία μας στή συνάντησή της μ' αὐτές τίς ὀμάδες, ὄχι μόνο τίποτε τό κοινό δέν ἔχει νά συζητήσει, ἀλλά συναντᾶ καί μιά ἀπερίγραπτα ἐχθρική καί ἀδίστακτη ἀντιμετώπιση, συνοδευόμενη ἀπό βαθύ μίσος, ὕβρεις, ἀπειλές καί ἀχαρακτήριστη συμπεριφορά.

Μόνο, λοιπόν, ἐξ ἀνάγκης, ἐπιλεκτικῶς καί ἐκτάκτως, μέ μεγάλη προφύλαξη καί κατόπιν βαθειᾶς καί ἐξειδικευμένης κατάρτισης, ἀλλά καί πολλῆς προσοχῆς, θά ἦταν ἀνεκτός ἕνας δημόσιος διάλογος μέ τίς ομάδες τῆς παραθρησκείας. Καί πάλι τότε ἡ παρουσία καί ἡ συμμετοχή ἑνός Ὁρθοδόξου πρέπει νά περιορίζεται σέ σαφῆ καί κατανοητή διατύπωση καί ἔκφραση τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως καί τῶν θέσεων τῆς Ἐκκλησίας μας καί νά μὴν ἐπεκτείνεται σέ βαθιές «θεολογικές» ἀντιπαραθέσεις καί πόλεμο χωριῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἢ πατερικῶν κειμένων κ.λπ. Πολύ περισσότερο νά μὴν ἐξελλίσσεται σέ διαπληκτισμούς καί ἐκτοξεύσεις ἐπιθετικῶν προσδιορισμῶν καί χαρακτηρισμῶν, πού μπορεῖ νά δημιουργήσουν ἀπωθητική ἀντίδραση ἐκ μέρους τῶν θεατῶν καί νά βλάψουν τό κῦρος καί τήν εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας μας.

5. Θά ὀλοκληρώσουμε τίς σκέψεις μας μέ τό ἐξῆς ἐρώτημα:

Ποιό θά μποροῦσε νά εἶναι τό πλαίσιο ἑνός ἐνδεχόμενου ποιμαντικοῦ διαλόγου μέ τά θύματα τῆς παραθρησκείας;

Τό ἐρώτημα τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖο καί σημαντικώτατο καθ' ὅσον, ὁ ποιμένας συναντᾷ τό πρόβλημα μέσα στήν ἐνορία του, στό γραφεῖο του, στίς οἰκογένειες, στήν ἐξομολόγηση ἢ σέ ἄλλες εὐκαιρίες. Ἡ ἐνασχόλησή του, λοιπόν, μέ αὐτό εἶναι, ὄχι μόνον ἀναπόφευκτη, ἀλλά καί ἀπαραίτητη, ἐντασσόμενη στά βασικά καθήκοντα τοῦ ποιμένα, ὁ ὁποῖος εἶναι ταγμένος, μεταξύ ἄλλων, νά περιφρουρεῖ τό ποιμνιο ἀπό τήν λύμη τῶν αἱρέσεων.

Εἶναι ἐξ ἄλλου αὐτονόητο ὅτι ὁ διάλογος ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο μέρος τῆς ἀπολογητικῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα σήμερα, ἀσκούμενος βεβαίως μέ βάση τό πνεῦμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τή μοναδικότητα τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ὑπό τό φῶς τῆς ἀγιοπατερικῆς παράδοσης.

Σ' ἕνα τέτοιο διάλογο, πού ἀποβλέπει στήν ἀπελευθέρωση ἑνός θύματος τῶν αἱρέσεων ἀπό τά δίκτυα τῆς παραθρησκείας ὁ ποιμένας ὀφείλει πρωτίστως νά ἔχει πλήρη κατάρτιση καί βαθιᾶ συναίσθηση τῆς σοβαρότητας τοῦ θέματος. Δέν ἀπαλλάσσεται ὁ ποιμένας μέ τή δικαιολογία ὅτι δέν ξέρει ἢ δέν μπορεῖ. Δέν ὑπάρχουν ἀρμόδιοι Ἱερεῖς γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων καί ἀναρμόδιοι. Ὁ κάθε Ἱερεὺς εἶναι ἕνας ποιμένας, ὄργανο τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ καί «οἰκονόμος τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ» καί «στόμα Χριστοῦ», τό ὁποῖο χρησιμοποιεῖ ὁ Ἴδιος ὁ Χριστός γιά νά ἀγιάσει καί νά σώσει τόν ἄνθρωπο καί ἰδιαίτερα τόν ἁμαρτωλό καί τόν ἀπωλολότα. Μέ ὑπευθυνότητα, λοιπόν, καί φόβο Θεοῦ ὀφείλει νά ἀναλάβει τήν ποιμαντική του εὐθύνη, πού τοῦ δόθηκε μαζί μέ τήν ἱερωσύνη καί εἶναι ἀναπόσπαστα συνδεμένη μ' αὐτή.

«Πρὶν μπουῦμε σ' ἕνα τέτοιο ποιμαντικό-ἀπολογητικό διάλογο εἶναι ἀνάγκη νά λάβουμε σοβαρά ὑπ' ὄψη μας πῶς καλούμεθα σέ μία πραγματική «πάλη» καί πῶς αὐτή ἢ πάλη ἀφορᾷ «τόν κοσμοκράτορα τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου τά πνεύματα τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις», πού χρησιμοποιοῦν συχνά τεχνάσματα ἀπάτης. Δέν πρέπει νά ἀγνοοῦμε τό

δαιμονικό στοιχείο, πού εκφράζεται μ' αυτό τό πνεῦμα τῆς ἀπάτης, συνηθισμένο σέ πολλές νέες αἱρέσεις καί παραθρησκευτικές ομάδες. Μέ τήν «πανοπλία τοῦ θεοῦ» πρέπει νά ἀρχίσουμε αὐτόν τόν ἀγῶνα μέ ἕνα καί μοναδικό σκοπό: Νά καλέσουμε τούς ἀνθρώπους νά συμφιλιωθοῦν μέ τόν Θεό· ὄχι νά ἀναζητήσουμε «κοινά σημεῖα», θεμελιωμένα στήν αὐτόνομη προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου γιά «θεογνωσία» ἢ γιά «αὐτοπραγμάτωση»⁸.

Πρέπει ἀκόμη νά ὑπογραμμίσουμε ὅτι στόχος τοῦ ποιμαντικοῦ διαλόγου πρέπει νά εἶναι ὄχι μόνο ἡ ἐπιστροφή τοῦ πλανημένου, ἀλλά κυρίως ἡ πλήρης καί σωστή ἐπανένταξή του μέσα στήν ἐνοριακή κοινότητα, στήν κοινωνία τῶν ἀδελφῶν. Δέν πρέπει νά λησμονοῦμε ὅτι μιά βασική αἰτία προσχώρησης στίς αἱρέσεις εἶναι ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου νά γίνεται ἀποδεκτός, νά ἐντάσσεται σέ ομάδες ὅπου νά μπορεῖ νά μιλά καί νά τόν ἀκοῦνε (δηλαδή νά κάνει διάλογο). Στήν αἰρετική ομάδα αἰσθάνεται μέσα σέ ομάδα ὁμοϊδεατῶν, πού τόν ἀγκαλιάζουν καί τόν «βομβαρδίζουν» μέ τό ἐνδιαφέρον τους ἢ τήν ἀγάπη τους, ὅπως αὐτός νομίζει, ἐνῶ στήν πραγματικότητα ἀστυνομεύουν κάθε πτυχή τῆς προσωπικῆς ζωῆς του. Πῶς θά πεισθεῖ τό θῦμα νά ἐγκαταλείψει αὐτή τήν κατάσταση (ἔστω καί ψεύτικη πολλές φορές) ἐάν δέν βρεῖ κάτι ἀνάλογο (καί μάλιστα γνήσιο) μέσα στήν ἐνορία, ὅπου πρέπει νά γίνει ἀγαπητός καί σεβαστός;

Σέ ἀντίθετη περίπτωση ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς ἐπιστροφῆς στό παλαιόν «ἐξέραμα». Γι' αὐτό ἡ ἐνορία εἶναι ἀνάγκη νά λειτουργεῖ ὡς μιά μεγάλη οἰκογένεια, μέ συνεργάτες πού νά ἐνημερώνουν τόν ἐφημέριο γιά τά προβλήματα τῶν ἐνοριτῶν. Ἀκόμη ἡ θεία λατρεία καί ἡ εὐχαριστιακή σύναξη δέν πρέπει νά εἶναι ἰδιωτική ὑπόθεση, ὅπου ὁ καθένας ἔρχεται νά πάρει ὅ,τι θέλει καί νά φύγει βιαστικά, ἀλλά ἀληθινή κοινωνία ἀδελφῶν πού ἀποσκοποῦν νά γίνουν «εἷς ἐν Χριστῶ».

Ἡ ὑποδοχή του καί ἡ ἀποδοχή του στήν ἐνορία του ἀπό τόν καλό ποιμένα του δέν πρέπει νά εἶναι μιά γραφειοκρατική διαδικασία, ἀλλά μιά στοργική πατρική ἀγκαλιά πού θά δεχθεῖ τόν ἀδελφό τόν «ἐμπεσόντα εἰς τούς ληστάς» γιά νά τόν περιθάψει καί νά τόν ἀποκαταστήσει σέ υἱό τοῦ Οὐρανίου Πατρός, μέ τήν προσφορά τῆς ἀπροϋπόθετης ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

Καί τότε εἶναι ἡ ὥρα τοῦ ὑπεύθυνου ποιμαντικοῦ διαλόγου μεταξύ τοῦ ποιμένα - πατρός καί τοῦ θύματος τῆς πλάνης. Πρῶτο μας μέλημα σ' αὐτό τό διάλογο εἶναι ὁ διαχωρισμός τοῦ θύματος ἀπό τήν πλάνη. Κι ἔπειτα μιά σειρά ἐπίπωνων προσπαθειῶν, πού ξεκινᾶ ἀπό τήν πλήρη ἐνημέρωσή μας πᾶω στόν χαρακτήρα τῆς συγκεκριμένης ομάδας, στήν ὁποία εἶχε ἐμπλακεῖ τό θῦμα καί, περνώντας μέσα ἀπό τήν ἀναίρεση τῆς πλάνης, νά ὀδηγεῖ στήν οἰκοδομή στήν Ὁρθόδοξη Πίστη. Σ' ὅλη αὐτή τήν πορεία ὁ διάλογος διεξάγεται μέ νηφαλιότητα, μέ ἀγάπη, χωρίς ἀνακρίβειες καί χαρακτηρισμούς κατά τῆς ομάδος ἡ ὁποία ἦταν μόλις πρό ὀλίγου ἀκόμη ἡ «κιβωτός τῆς σωτηρίας» γιά τόν συνομιλητή μας. Κι ἀκόμη χρειάζεται πολλή

⁸ π. Αντ. Αλεβιζοπούλου, αὐτόθι σελ. 191-192.

ύπομονή, γιατί τό πρώην θῦμα εἶχε μάθει σέ ἄλλο τρόπο σκέψης (ἐλεγχόμενο - «ἐλεγχος τοῦ νοῦ»), σέ ἄλλη σχέση μέ τόν γκουρού (ἐξάρτιση), σέ ἄλλη γλῶσσα (ξύλινη καί τεχνητή), γι' αὐτό καί ἡ ἀπεξάρτισή του εἶναι δύσκολη ὑπόθεση, πού ἔχει ἀπόλυτη ἀνάγκη καί τοῦ θείου φωτισμοῦ.

Καί πάνω ἀπ' ὅλα ὁ διάλογος πρέπει νά ἀποκαλύπτει ὅλο καί περισσότερο τό πρόσωπο καί τήν ἀπέραντη ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «Ὅστις θέλει πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καί εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. β' 4)⁹.

6. Συμπεράσματα:

Θά μπορούσαμε νά κατακλείσουμε τή σειρά τῶν σκέψεών μας μέ τά ἀκόλουθα συμπεράσματα:

α) Ἐνας δημόσιος ποιμαντικός διάλογος μέ τήν ὀργανωμένη παραθρησκεία διεξάγεται ἐπί ὀλισθηροῦ καί ἐπικινδύνου ἐδάφους. Εἶναι ἀποδεκτός μόνο σέ περιπτώσεις ἀνάγκης καί πρέπει νά διεξάγεται μέ πολλή προσοχή καί φειδώ. Σ' αὐτή τήν περίπτωση νά ἐλέγχεται ὁ κίνδυνος κάθε μορφῆς σύγχυσης, συγκρητισμοῦ ἢ πρόκλησης βλάβης, πού μπορεῖ νά προκληθεῖ στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, στά πρόσωπα πού ἐμπλέκονται καί στούς ἀκροατές ἢ τηλεθεατές, πού συνήθως εἶναι ἀπληροφόρητοι.

β) Ὁ ποιμαντικός διάλογος μέ τά θύματα τῶν παραθρησκευτικῶν ομάδων ἢ τούς ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς πλάνης εἶναι βασικό καθήκον κάθε ποιμένα. Γιά τό ἔργο αὐτό ὁ ποιμένας ὀφείλει νά καταρτίζεται ὁ ἴδιος στήν Πίστη, νά ἀγρυπνεῖ, νά εἶναι ἐνημερωμένος, ὅπου βεβαίως αὐτό εἶναι δυνατόν (δέν ἀγνοοῦμε τήν ἐπικρατοῦσα κατάσταση στήν ὕπαιθρο) καί τουλάχιστον πρόθυμος νά ἐνδιαφερθεῖ ἔστω σέ πρώτη φάση, γιά τόν τρόπο βοηθείας τοῦ θύματος.

γ) Ὁ δρόμος τῆς ἐπιστροφῆς καί τῆς ἐλευθερίας γιά τά θύματα τῶν αἱρέσεων εἶναι δύσκολος, ἐπίπονος καί μακρὺς. Ἡ Χάρις ὅμως τοῦ Χριστοῦ εἶναι πανίσχυρη καί κανένα δέν ἀπορρίπτει. Βασική βέβαια προϋπόθεση εἶναι ἡ δική μας συνεργασία.

δ) Ἡ ἐπιτυχία στόν ποιμαντικό διάλογο μέ τά θύματα τῆς παραθρησκείας δέν τελειώνει μέ τήν ἐπιστροφή τοῦ θύματος, ἀλλά μέ τήν ἐπανένταξή του καί τήν οἰκοδομή του στό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖ μόνο μπορεῖ νά στερεωθεῖ στήν πίστη, ζώντας μεταξύ ἀδελφῶν, τή σωστή μυστηριακή ζωή καί ἀτενίζοντας σέ ζωντανά φωτεινά παραδείγματα - πρότυπα ζωῆς.

ε) Ὁ ποιμαντικός διάλογος μπορεῖ νά λειτουργήσει σωστικά ὄχι μόνον ὡς κύριος θεραπευτικός τρόπος στή συνάντηση τοῦ ποιμένα μέ τά θύματα τῶν ποικιλωνύμων αἰρετικῶν καί παραθρησκευτικῶν ομάδων, ἀλλά καί προληπτικά μέ τήν ἐνημέρωση τοῦ Χριστεπώνυμου Πληρώματος, γιά τήν

⁹ Βλέπε περισσότερα στό βιβλίό τοῦ π.Αντωνίου Ἀλεβιζοπούλου: *Ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων, Ποιμαντική καί στρατηγική.*

προστασία και περιφρούρησή του από τούς «βαρείς λύκους», οί όποιοι «έν ένδύμασι προβάτων» άποσπούν τούς άνύποπτους «λαλοῦντες διεστραμένα» (Πράξ. κ' 29. Ματθ. ζ' 15. Πράξ. κ' 30).

Λίγες μέρες πρίν τήν κοίμησή του (3.5.1996) ό μακαριστός π. Αντώνιος Άλεβιζόπουλος ύπαγόρευσε τό ακόλουθο βαρυσήμαντο κείμενο πού άπευθύνεται πρός κάθε ποιμένα:

«Τό νά θελήσει ένας ποιμένας νά αφαιρέσει από όποιονδήποτε τό στοιχείο τής έλπίδος και νά τόν διαγράψει από τό βιβλίο τής Ζωής είναι τό μεγαλύτερο έγκλημα πού θά μπορούσε νά διαπράξει έναντίον του άδελφου. Γι' αυτό και ό ποιμένας έχει καθήκον νά συμπαρασταθει σε όποιονδήποτε του τό ζητήσει και έχει ανάγκη τής πνευματικής του προσφορᾶς. Συνεπώς ή άπολογητική τής Έκκλησίας μας καθίσταται αναγκαία σε κάθε περίπτωση, ανεξάρτητα από τή βούληση του καθενός και βέβαια μέ διάκριση και σεβασμό στην προσωπική έλευθερία και τήν τελική έπιλογή του. Έδῶ έχουμε νά κάνουμε μέ ένα πολύ λεπτό ποιμαντικό πρόβλημα τό όποιο κατ' οὐδένα τρόπο πρέπει νά παρακαμφθει» (Διάλογος τευχ. 7, σελ.3).

Άς είναι ή αναφορά αυτή ένα μνημόσυνο στον πρωτεργάτη του σύγχρονου αντιστασιακού ποιμαντικού έργου τής Έκκλησίας μας.